

NEHÉZ VOLNA NÉHÁNY SZÓVAL elmondanom, milyen érzés volt 1978 csikorgóan hideg telén a hódmezővásárhelyi laktanyában olvasnom H. C. Artmann *How much, szivi?* című prózakötetét. Legyen elég annyi, hogy fiatal korom egyik legfontosabb olvasmányélménye volt, nélküle bizonyára lassabban és nehezebben váltam volna íróvá. Három dolog vált számomra világossá, miközben végigolvastam a magyar nyelvű könyvet. (Európa Kiadó, Modern Könyvtár sorozat: kár, hogy megszűnt!) Egy: nemcsak lírai szerepek vannak, hanem prózai szerepek is, és ezek váltogatása (márpedig Artmann tüneményes gyorsasággal váltogatta őket) sem az írói egyéniséget nem zilálja szét, sem az életmű egységét nem veszélyezteti. Kettő: az a szellemi szabadság, amely az írás nélkülözhetetlen feltétele, elsősorban nyelvi természetű. Osztrák tájakon az egyetemes olykor a legprovinciálisabb tájszólásban talál szavakat (például Artmann bécsi dialektusban fordította le Villon balladáit), és a radikális újításnak jó esetben archaikus gyökerei (is) vannak. Három: rájöttem, hogy a prózáírás számomra elképzelhetetlen prózafordítás nélkül. Erre nemcsak Tandori Dezső és Oravecz Imre nagyszerű fordításai adtak ösztönzést, hanem Artmann példája is, aki rengeteg nyelven tudott, és virtuóz fordító volt. (Az talán pusztá legenda, hogy tizennégy évesen írt szanszkritül egy detektívregényt, de a nyugati és a szláv nyelvek mellett perzsául és ókeltául tényleg jól megtanult, mellesleg egy kicsit magyarul is tudott.) És ami ennél is fontosabb: ugyanúgy megvolt benne a természeti tünemények szuverenitása, mint nálunk Mészöly Miklósban. – Az *Im Schatten der Burenwurst* (A búrkolbász árnyékában) című kötet a „kritikai tájköltészet” műfajába tartozik, ironikus-népies bécsi életképek gyűjteménye. Nem a kifinomult-dekadens, hanem a prosztóságában is szerethető, töről metszett Bécsset mutatja. Ez próbál most magyarul megszólalni a Tisza partján.

MÁRTON LÁSZLÓ

H. C. ARTMANN

Kopár hálósobák festészete

„Oan csipaszok a falajnk, Vikerl” – szólt férjürához Quasnickáné –, „mint ebbörtöngben. Aigaz, hogy esszép új festésüng vang rózsaszínnel és ezüst virányokkal, nade ami nincs nekünk, az ejjó kép, vami tájka vagy egy ien kis kép rózacsokrival vagy a jóisten tuggya mivel...”

Quasnicka úr kikanalazta pöcsmácsiklevesét, majd egy jókora darab zaftos, párolgó disznósültet hengerített a tányérjára.

„Csupiszok, annyi szent. Abba neked igazad vang. Nade tájképli? Amikor itt va neked a természet pont oan szépnek, sőt eppicit még szebbnek is? Virágváz’?